By Clockgeluy 2016 - 2

In dit nummer:

Twee generaties 'Maat Tweewielers'
Bezoek Ned. Ver. voor Genealogie
Zorg voor de ons toevertrouwde boeken
Oude Gebruiken
Prinsentocht
Lezing Brandweer G. Koppens
Groeten uit Historische Holland
Vragen aan een vrijwilliger
Middenstandse spreekwoorden
Nieuwsbrief Brandweer ZHZ
Opening tentoonstelling Brandweer
Streefkerkse Bakkers
Struinen en Vorsen
Oplossing Pieter Brueghel spreekwoorden
Ontmoeting oud-brandweerlieden
In memoriam
Wie kent ze nog?
De winkel van Bappie
Door de jaren heen
Agenda activiteiten
Aanwinsten

v.a. 9 juli tentoonstelling

Middenstand voormalig Liesveld

HISTORISCHE KRING NIEUWPOORT
Hoogstraat 53
2965 AK Nieuwpoort
www.histkringnieuwpoort.nl
www.Facebook.com/historischekring

By Clockgeluy

is een uitgave van de *Historische Kring Nieuwpoort* en verschijnt twee keer per jaar.

Bestuur van de *Historische Kring Nieuwpoort*:

Voorzitter	Joke van Leeuwen	Hennepstraat 35, 2965 CA Nieuwpoort tel. 0184 – 601751, mail: jokevleeuwen@hetnet.nl
Secretaris (aankomend)	Carin den Toom	Hoogstraat 24, 2965 AL Nieuwpoort tel. 0184 – 633188, mail: carinnetje@live.nl
Penningm.	Adrie den Hartog	Binnenhaven 27, 2965 AB Nieuwpoort tel. 0184 – 602229, mail: adriedenhartog56@gmail.com
Leden.:	Matzy van Harten	Wouter van Langherakelaan 66, 2967 XH Langerak tel. 0184 – 601287, mail: matzyvanharten@kpnmail.com
	Marianne van Drenth	Hoogstraat 26, 2965 AL Nieuwpoort tel. 0184 – 602410, mail: ma-v@live.nl

Erevoorzitter: H. P. J. Keukelaar
Ereleden: G. den Hartog, T. Korporaal en E. A. N. Kon

Adres: Hoogstraat 53, 2965 AK Nieuwpoort
E-mail: museum@histkringnieuwpoort.nl
(ook voor informatie over en het aanvragen van rondleidingen!).
Website: www. histkringnieuwpoort.nl
Rek.nr.: NL42RABO032 35 11 953 (Rabobank)

Kopij voor ***By Clockgeluy*** naar: Hoogstraat 53
2965 AK Nieuwpoort
of via e-mail naar: RedactieByClockgeluy@outlook.com

Contributie wordt per kalenderjaar berekend. Bij keuze voor automatische incasso, is de afschrijving rond 1 april. Als u zelf uw overmaking regelt, vragen wij u dit voor april te doen naar het genoemde rekeningnummer. De contributie bedraagt € 15,00 voor leden in ons werkgebied (Langerak, Waal, Nieuwpoort, Groot-Ammers en Streefkerk) en
€ 22,50 (i.v.m. verhoging portokosten) voor leden die daar buiten wonen.
Wilt u een machtiging afgeven? U kunt het machtigingsformulier opvragen via een mail aan museum@histkringnieuwpoort.nl of telefonisch bij één van de bestuursleden en wij sturen u het machtigingsformulier dat u ingevuld en ondertekend aan ons kunt terugsturen of afgeven.

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI

Uitgaven Historische Kring Nieuwpoort

Bestelling kan via onze website, mailadres of museum 'Het Stadhuis'. Verzenden tegen portokosten. Enkele publicaties zijn uitverkocht, deze zijn wel in te zien in onze bibliotheek. Dit betreft 'Weet je nog' (middenstand vijftiger jaren Nieuwpoort-Langerak) en 'De Stede Nieupoort 6' (vnl. Oud Hollandse tegels in Nieuwpoort). Deze laatste uitgave is digitaal leverbaar op cd (prijs € 11,50)

'De Stede Nieupoort 1' (176 pag.)

Stadsrechten Nieuwpoort; verhalen over dienstbaren e.a.; beschrijving streekdracht in Nieuwpoort rond 1900; genealogie familie Voormolen.

Prijs € 6,80

'De Stede Nieupoort 2' (141 pag.)

Kerk in de 19e eeuw; eerste kadasterkaart Nieuwpoort; bewonings-geschiedenis uit 1832; beschrijving tabaksverwerkende industrie in Nieuwpoort; genealogie familie Van Harten; Nieuwpoort en Langerak op oude foto's.

Prijs € 8,90

'De Stede Nieupoort 3' (147 pag.)

Remonstrantse Kerk Binnenhaven; genealogie familie Snel; wel en wee bewoners rond 1930; beginjaren Coöperatieve Boerenleenbank Langerak-Nieuwpoort; vervolg Nieuwpoort en Langerak op oude foto's.

Prijs € 11,15

'De Stede Nieupoort 4' (128 pag.)

Genealogie geslacht Bunnik; onderzoek naar Graaflandse poort; gebeurtenissen Nieuwpoort en Langerak in 1787; geïllustreerde wandeling van Opperstok naar Gelkenes

Prijs € 11,35

'De Stede Nieupoort 5' (224 pag.)

bouwgeschiedenis Stadhuis Nieuwpoort; genea-logie echtpaar De Jonge en Becius; vervolg wandeling over Opperstok Sluis en Ammers; gezondheidszorg .Nieuwpoort en directe omgeving in 19e eeuw; Zilverfabriek
Gebr. Baardwijk.

Prijs € 12,50

'De Stede Nieupoort 7' (308 pag.)

Beschrijving vesting Nieuwpoort en militaire geschiedenis; genealogie geslachten Van der Stok en Van der Bas; Minkema en Zonen, fabriek zuivelwerktuigen en wasmachines.

Prijs € 17,95

'Liesveldse Vertellingen'

Verhalen Oral History ; genealogie Den Burger; kaasdorp Gr.Ammers; middenstand Streefkerk; Van Kortleve naar Groeveldt anno 1958; Nieuwpoortse bierbrouwerijen vanaf ca. 1650; schilderij Pieter van der Stok e.a.

Prijs € 20,50 / € 18,50 voor leden

Jubileumuitgave (25 jr.bestaan HKN)

Geheel gewijd aan onderwijs in Liesveld.

Prijs € 6,50

'Van de Trappies tot de Zijde'

Middenstand in de jaren vijftig in Streefkerk.

Prijs € 23,50

'Verleden Tijd'

Middenstand in 50er jaren in Groot-Ammers.

Prijs € 20,50

'De schippersjongen van Nieuwpoort'

Heruitgave ter gelegenheid van de opvoering van het toneelstuk t.g.v. Nieuwpoort 730 jaar.

Prijs 10,00

'De Hoge Heerlijkheid Langerak'

Ontstaan, bestuur (Van Boetzelaers), kerk, water; molens en de Hennepteelt.

Prijs € 23,50

'Liesveldse Vertellingen'

Verhalen Oral History ; genealogie Den Burger; kaasdorp Gr.Ammers; middenstand Streefkerk; Van Kortleve naar Groeveldt anno 1958; Nieuwpoortse bierbrouwerijen vanaf ca. 1650; schilderij Pieter van der Stok e.a.
Prijs € 20,50 / € 18,50 voor leden

Van de redactie

Beste lezer,

Hierbij de BC van september 2016.

De zomer en de vakantie zijn weer achter de rug en we pakken de dagelijkse gang van zaken allemaal weer een beetje op. Hierbij hoort ook een nieuwe BC, hopelijk veel leesplezier voor de langere avonden die eraan komen.

Er is veel gebeurd in de afgelopen periode. Niet alleen op het gebied van activiteiten, zoals onder andere de lezing over de brandweer en het bezoek aan de Nederlandse verenigng van Genealogie. In korte tijd zijn er ook een aantal leden overleden. Gijs den Hartog en Cees Schep en zijn echtgenote Geertje , allen zeer gewaardeerde leden van onze vereniging. Verderop in dit blad van hen een "in memoriam".

Omdat het leuk is om iedereen zo veel mogelijk te betrekken bij de vereniging, zijn er in deze BC veel stukjes te lezen van de hand van verschillende leden. Ze schrijven onder andere over de afgelopen activiteiten in en om Het Stadhuis. Dus BC wordt nog meer voor en door leden gemaakt!

In deze BC treft u verhalen van de hand van Cees Schep aan. Ook in de toekomst zullen we nog verhalen van hem blijven publiceren, omdat deze onmisbaar zijn in de weergave van de afgelopen perioden in voormalig Liesveld!

Graag zou ik nog meer reactie ontvangen op onze "oproepjes", de rubriek "Wie kent ze nog?" en bijvoorbeeld de raadplaatjes van Pieter Brueughel uit de vorige BC. Ook als u twijfelt, of niet weet hoe u iets op moet schrijven of verwoorden, kunt u contact met ons opnemen. We kunnen u ook altijd interviewen of helpen met het verder uitzoeken van informatie. Vaak is een kleine tip, of een klein stukje informatie al veel waard voor ons. Dus aarzel niet met reageren; het is mooi als we de historie van Liesveld met zijn allen op kunnen tekenen en vastleggen voor het nageslacht. De oral history staat vaak in geen enkel geschiedenisboek beschreven en de anekdotes die soms worden verteld, zijn de kers op de taart!

Het thema van de huidige tentoonstelling in Het Stadhuis is "Middenstand voormalig Liesveld". Om hier op aan te sluiten zijn er in deze BC een drietal verhalen te vinden over vroegere winkels in de regio. Erg leuk om de gang van zaken in vroegere tijden te lezen.

Ik wens u veel leesplezier!

Carin den Toom

Inhoudsopgave

• Van de redactie	Carin den Toom	1
• Van het bestuur	Joke van Leeuwen	3
Titel	**Auteur**	**Pagina**
• Twee generaties "Maat Tweewielers"	Cees Schep	4
• Bezoek Ned. Ver. Genealogie	Peter de Bruin	8
• Zorg voor de ons toevertrouwde boeken	Rob Anders	9
• Oude gebruiken; de speculaasplank	Carin den Toom	12
• Prinsentocht	Fotografie: Wim Deelen	14
• Lezing brandweer door Gerard Koppers	Tsjes van de Witte	15
• Groeten uit historisch Holland	Carin den Toom	16
• Vragen aan een vrijwilliger	Carin den Toom	17
• Middenstandse spreekwoorden	Carin den Toom	18
• Nieuwsbrief brandweer ZHZ	Jan Noorland, foto's Wim Deelen	19
• Opening tentoonstelling brandweer	Jan van den Berg, Carin den Toom	20
• Streefkerkse bakkers	Piet de Jong	21
• Struinen en vorsen • Oplossing Pieter Bueghel spreekwoorden	Matzy van Harten	25
• Ontmoeting oud brandweerlieden • In memoriam Gijs den Hartog	Petra Deelen Hans Keukelaar	26
• In memoriam Cees Schep	Tsjes van de Witte	27
• Wie kent ze nog?	Hans Keukelaar	28
• De winkel van Bappie	Cees Schep	29
• Door de jaren heen		33
• Agenda activiteiten		34
• Aanwinsten • Bijzondere aanwinsten	Margreet Budding Hans Keukelaar	35 36

Van het bestuur

Helaas zijn recent onze oud-voorzitter Kees Schep – en enkele weken daarvoor – zijn echtgenote Geertje Schep-Blokland, overleden. Beiden waren ernstig ziek, maar hun overlijden kwam toch als een schok. Ook Gijs den Hartog, betrokken vanaf het eerste uur bij het werk van de HKN, is overleden. U leest hierover in het 'in memoriam'.

De eerste tentoonstelling van dit jaar zit er al weer op. Vanaf de opening tot begin juli stond het museum in het teken van de vrijwillige brandweer in Liesveld. Veel bezoekers met belangstelling voor het materiaal en voor alle foto's uit de voorgaande jaren. De lezing door Gerard Koppers over de Brandweer in Nederland was ook erg geslaagd.

Vanaf 9 juli hebben we het museum omgetoverd in een aantal winkeltjes uit de voorbije jaren. De middenstand in de kernen van het oude Liesveld leverde vroeger alles wat de bewoners nodig hadden. Dit is goed te zien in de oude winkeltjes die zijn ingericht in het museum. De (digitale) foto's en de foto's op de multi-touchtafel geven een mooi beeld van die tijd.
Zaterdag 10 september is het Open Monumentendag. Dit jaar hebben de drie Historische Verenigingen in Molenwaard samenwerking gezocht en er wordt een monumentenroute aangeboden aan iedereen in Molenwaard. Zo'n veertig monumenten zijn geselecteerd. Deze zijn in een brochure opgenomen, die bij de verenigingen, musea en op een aantal plaatsen beschikbaar zal zijn. Ook bij de monumenthouders zijn de brochures op 10 september verkrijgbaar. Voor deze actie hebben wij ondersteuning gekregen van de gemeente Molenwaard.

De stichting Groene Hart heeft in september ook een aantal activiteiten in de planning (zie het activiteitenoverzicht). Zo is er op zaterdagmiddag 1 september een historische modeshow in museum Het Stadhuis. We zoeken nog mensen die de kleding willen laten zien. Natuurlijk gaat het er informeel aan toe. Aanmelden graag bij een van onze bestuursleden.
Ook komt er een evenement met de titel: Licht op de Linie. Daarover hoort u later meer. Wel kunnen we aangeven, dat er vanuit de kindervakantiebijbelweek en de naschoolse opvang in augustus kroonluchters zullen worden gemaakt van plastic flessen. Spaart u mee? Er is een fotofilmpje op facebook geplaatst (zie onze website of facebook).

Voor oktober – de museummaand – hebben we weer enkele kinderactiviteiten in gedachten. Na het succes van vorig jaar gaan we hier weer enthousiast mee aan de slag.
In het verlengde van onze tentoonstelling over de winkels in het voormalige Liesveld zal de heer Hans Mouthaan een lezing verzorgen over de kruidenier op het platteland. Datum: 12 oktober a.s. van 14.30 tot 16.30 uur in de Vijverhof. Deze lezing organiseren we gezamenlijk met de ouderensoos in Nieuwpoort-Langerak. U bent van harte welkom.

Bij de tentoonstelling over de middenstand in het vroegere Liesveld hebben we regelmatig vraag naar het **boek "Nieuwpoortse en Langerakse handelaren, middenstanders en vaklieden in 1950", van Teus Korporaal.** Jammer genoeg is dit al enige tijd uitverkocht. Het bestuur overweegt een herdruk. Als u belangstelling heeft voor dit boek, laat het ons dan even weten via het mailadres: **museum@histkringnieuwpoort.nl.**

Tot ziens in het museum,
Joke van Leeuwen

Twee generaties "Maat Tweewielsers"

Dorpskern
Midden in de oude dorpskern van Groot-Ammers, bij de kruising Kerkstraat - Voorstraat staat aan de rivierzijde de fietsenzaak van Hans Maat.
Hans is de zoon en opvolger van Nout Maat, beiden zijn bekende dorpsfiguren in Groot-Ammers, maar ook in de wijdere omgeving. Gevestigd op een centraal punt, Voorstraat 27, langs de toeristische Lekdijkroute. Vlak naast zijn rijwielzaak wordt op bord nr. 67 deze fietsroute aangegeven. Menig fietser stapt er even af om zich er te oriënteren. Buiten op het pleintje staan de fietsen uitnodigend klaar om te verhuren aan de dagtoerist om daarmee de omgeving te gaan verkennen.
Nout is in 1934 begonnen met zijn zelfstandige fietsenzaak. Dat was wel op een andere locatie. Hij was in die crisistijd werkloos geraakt en waagde deze sprong.
Zonder diploma's en zonder vestigingsvergunning. Dat kon toen nog want de Vestigingswet is pas daarna, in 1937, in werking getreden.

Boerenafkomst
Bij de Historische vereniging van Liesveld (H. K. N.) is nauwkeurig na te gaan in het genealogisch archief van waar het voorgeslacht van Nout Maat afkomstig is.
We beginnen in het Achterland, gemeente Groot-Ammers.
Geerit Maat is daar geboren op 15-05-1842. Hij trouwde op 30-03-1872 met Johanna van Eijl, eveneens uit Groot-Ammers. Samen gingen ze met het veebedrijf van Geerit zijn ouders verder in het Achterland. Er werden uit hun huwelijk 7 kinderen geboren, waarvan er 3 in het eerste levensjaar al overleden zijn. Kindersterfte kwam vaak voor.
Het vierde kind was Klaas Maat, geboren op 29-07-1876, hij is vernoemd naar zijn eerdere broertje Klaas Maat die in 1875, 8 maanden oud, overleden was. Klaas werd in het boerenwerk opgeleid, maar had ook belangstelling voor de paardenhandel.
Hij kreeg verkering met een boerendochter uit Langerak, waar hij om de veertien dagen naar toe wandelde, dat is circa vijf kilometer afstand. Lopend via de Postkade en de Tiendweg, dan door het weiland naar de boerderij van zijn Willempje. Dat was de kortste route voor zijn liefdesbezoek, om daarna 's avonds weer terug naar huis te lopen.
Klaas trouwde op 28-01-1897 met Willempje van Hemert en samen gingen ze inwonen bij de ouders van Willempje op Lekdijk 17 in Langerak, vlak bij de Hoge zwarte dijkschuur. Er werden 10 kinderen geboren uit hun huwelijk, waarvan er twee binnen een week tijd, respectievelijk 14 en 17 jaar oud in 1918 aan de Spaanse griep zijn overleden. In 1901 brandde de boerderij op zondagmorgen door onbekende oorzaak af. Hoewel laag verzekerd, is deze voor 2700 gulden daarna herbouwd. Met hard werken door het gezin is het bedrijf toch weer goed op de rails gekomen en uitgebreid.
Zoon Jan Maat is na zijn huwelijk in 1922 met Antje de Bie, vanaf 1924 filiaalhouder geworden van "De Producent " in Gelkenes te Groot- Ammers.

Zijn jongere broer, Arnout (Nout), geboren 31-06-1913, kreeg op jonge leeftijd een ongeluk met zijn knie. Hij was op een onverwacht moment gevallen en dat bleef maar pijn doen. De huisdokter kon niets vinden. Uiteindelijk moest hij toch maar naar het ziekenhuis in Rotterdam voor onderzoek. Er bleek een belangrijke pees beschadigd te zijn, waarvan herstel niet meer mogelijk was. Zijn been groeide krom, zodat Nout geruime tijd op krukken moest lopen. Aangepaste kinderfietsen waren er toen nog niet. De lagere school in de Waal stond op twee

kilometer afstand, te ver om naar toe te lopen. Maar zijn vader Klaas Maat bedacht een praktische oplossing voor dit probleem. Hij kocht voor Nout een bok met een kar en vroeg aan Job de Hoop, zijn buurjongen en oudere schoolleerling of hij lopend de bok met kar waarin Nout was gezeten, wilde begeleiden. Zo voltrok zich de dagelijkse schoolgang. Overdag werd de bok gestald bij Jans de Groot in de Waal, die ook een snoep- en kruidenierswinkel erbij aanhield.
Omdat Nout niet geschikt was voor het zware boerenwerk, moest hij maar een ambacht leren dat minder inspanning vergde, toen hij van de lagere school kwam.
Intussen had hij zelf fietsen geleerd op een aangepaste grote fiets.

Eigen toekomst opbouwen.
Vader Klaas ging op zoek om voor Nout een geschikt leeradres te vinden. Maar dat viel niet mee. Zijn handicap was voor veel ambachtswerk een belemmering. Verdiensten werden niet gevraagd, als hij maar een vak kon leren. Uiteindelijk wilde Dirk Schippers, fietsenmaker in Langerak, wel helpen, al had hij eigenlijk niet voldoende werk voor hem. Dat klikte goed, Nout deed zijn best en aan het einde van de week kreeg hij zelfs een gulden beloning. Vol trots toonde hij thuis gekomen zijn verdiensten. Hij mocht er enkele jaren blijven werken, zodat hij alle geheimen van fietsen en het onderhoud wist te onderkennen en het vak volledig machtig was. Omdat de auto in opkomst kwam wilde Nout ook daar meer kennis van hebben. Hij kwam in dienst bij de Firma Janse in Groot-Ammers, die naast een fietsenzaak ook een garagebedrijf had. Daar leerde hij ook auto's repareren. Autorijden was zeker in die tijd een geweldige ervaring. Nout begon er al op 16-jarige leeftijd mee. Om wat groter en ouder te lijken, ging hij op een kussen zitten met een hoed op. Dat werkte voortreffelijk, hij is onderweg hiervoor nooit aangehouden. Op zijn 18e jaar behaalde hij succesvol zijn rijbewijs voor alle soorten van vervoer. Veearts Hendrikse in Groot-Ammers was zijn examinator.
Alleen in de weekenden fietste Nout naar zijn ouderlijke woning in Langerak. Doordeweeks had hij onderdak bij zijn broer Jan in Gelkenes, die bij de Producent woonde. Hij lag daar zoals dat toen heette bij Jan en Antje "in de kost".
Begin jaren dertig ging hij bij Klaas van der Wal, op Sluis werken, die eveneens een fietsen- en autobedrijf had. Helaas liep het economisch getij terug. Er kwam minder werk en in 1934 kreeg Nout zijn ontslag. Wat nu, werkeloos geworden in crisistijd, hoe verder?
Nout waagde de sprong om voor zichzelf te beginnen. Langs de Voorstraat in een klein schuurtje van van der Hee naast de woning nr. 51 is hij begonnen. Huurprijs één rijksdaalder per week. Samen met zijn jongere broer Cees die op de boerderij werkte in Langerak, ging hij in Gouda voor honderd gulden gereedschap kopen. En het sloeg aan, stap voor stap, ondanks de crisistijd, wist hij met hard werken, zuinig leven en vakmanschap een eigen zaak op te bouwen.

Nout Maat

Fietsen werden soms op afbetaling gekocht en met een kwartje per week afbetaald. Oudere mensen kregen, bij aankoop van een nieuwe fiets eerst les om fietsen te leren. Een lekke band plakken kostte 15 cent.
Nout kreeg verkering met Hertha Gerdes en hij kon het zich financieel veroorloven, om in 1937 met haar te trouwen. Samen gingen ze wonen in de naast staande twee onder één kap woning langs de Voorstraat nr. 51. Toen viel het nog onder Gelkenes.

Het onderhuis werd ingericht voor het fietsen bedrijf. Tot 1948 heeft hij daar zijn werkzaamheden uitgevoerd. Naast zijn fietsenzaak reed hij vaak voor garage Janse met een bus werknemers naar fabrieken of andere groepen voor een dagreis. Vlak na de oorlog reed hij met een zogenaamde "Bellenwagen", overgenomen van Defensie. Later werden de bussen steeds groter en luxer. Bochanen in Nieuwpoort bouwde deze tourbussen.

Verplaatsen.

Inmiddels bestond het gezin uit 7 kinderen, 2 jongens en 5 meisjes. Wat meer werk - en levensruimte zou welkom zijn. Nout koos voor de oplossing om te verhuizen naar de woning Kerkstraat 2, gelegen aan de westzijde van de Kerkstoep.

Rechts op de foto: Hans Maat

De bedrijfsactiviteiten zijn in 1948 verplaatst naar de huidige locatie, Voorstraat 27. Nout ging ook butagas in flessen erbij verkopen.
Oorspronkelijk is deze werkplaats gebouwd en gebruikt als kaaspakhuis. Later aangekocht voor de oliehandel van gebroeders Broere, die het inrichtte voor opslag van olieproducten. Door de bedrijfsverplaatsing naar Dordrecht was dit pand vrijgekomen. Een mooie kans voor Nout om zijn werk en opslagruimte te vergroten. Hij besloot het aan te kopen en in te richten als winkel, magazijn en werkplaats, gelegen op een centraal punt in het dorp. In 1981 is deze bedrijfsruimte ingrijpend verbouwd en aan de noordzijde fors uitgebreid.
Hans, zijn oudste zoon, begon al vroeg met zijn vader mee te sleutelen. Vooral de bromfietsen die in opkomst waren hadden zijn belangstelling. Repareren was leuk, maar om er zelf mee te crossen nog veel spannender. Vanaf zijn 16e jaar werkte ook hij als vaste kracht mee in de fietsenzaak.
Maar in zijn vrije tijd ging Hans graag oefenen met zijn crossbrommer. Bij wedstrijden behaalde hij vaak een prijs. De uitgereikte bekers worden zuinig door hem bewaard. Ook voetballen was een geliefde sport, die hij tot zijn 35e jaar bleef beoefenen. En als er 's winters het ijs op de Boezem sterk genoeg was,
dan kreeg datvoorrang boven het fietsen repareren. Heerlijk om dan die vriesluchtop te snuiven.Het dorp breidde uit, aan meer inwoners zijn ook meer fietsen te verkopen en is er meer te repareren. Ook het assortiment nam toe van kinderfietsen tot tiener, volwassen en bejaarden rijwielen. Tandems, driewielers, sportfietsen; er kwamen steeds weer nieuwe variaties bij. De samenwerking met zijn vader bleef standhouden tot Nout 65 jaar werd, daarna ging Hans zelfstandig door met het familiebedrijf. Inmiddels is alle ruimte van onder tot boven benut voor deze tweewielers zaak.

Reconstructie Kerkstoep.

Als gevolg van dorpsuitbreiding zijn soms ook reconstructies nodig om de doorstroming en de bereikbaarheid te verbeteren. Dat ondervonden ook Nout en Hans Maat. De Kerkstoep was eigenlijk te smal voor het zwaarder wordende vrachtverkeer.
Om dat te verbeteren moest Hotel "De Stigter", staande op de hoek Voorstraat/Kerkstraat

afgebroken worden, maar ook de woning van Nout Maat langs de Kerkstoep trof eenzelfde lot. Op 17 juni 1959 is men begonnen met het slopen van deze panden. Hotel “De Stigter” was het eerste slachtoffer.
Nout verhuisde met zijn gezin naar de Irenestraat 1, na er 10 jaar gewoond te hebben.
Nu ligt er een brede afrit vanaf de Voorstraat naar de Kerkstraat. Alleen op oude foto's is nog te zien hoe de situatie er voor 1959 uitzag.

Ambulance
Vanaf 1963 kreeg Nout er een belangrijke nevenfunctie bij. Op initiatief van de E.H.B.O. vereniging was door een comité geld ingezameld om een ambulanceauto aan te schaffen voor vervoer bij ongeval of ziekte. Samen met Wim Hak, die meestal 's nachts reed, zorgde Nout overdag ervoor om altijd klaar te staan voor het besturen van de ziekenwagen. In 15 jaar tijd heeft hij meer dan 2000 patiënten vervoerd van en naar de ziekenhuizen. Dat was de eerste jaren wel even wennen, vooral wanneer het om ernstige ongevallen ging. Maar dienstverlenend, snel mensen in nood te mogen helpen, gaf ook veel voldoening bij de uitvoering van dit werk.
Op zijn 65e jaar in 1978, brak de tijd aan het rustiger aan te doen. De zaak werd overgedragen aan Hans. De ziekenauto kreeg een nieuwe chauffeur. Hij kon nu meer tijd en aandacht besteden aan zijn kleinkinderen en zelf fietstochten gaan maken door de polders, om van de natuur genieten.
Zijn laatste levensjaren bracht hij door in "Open Vensters" te Ameide.
Daar is hij op 7 december 1999 overleden.

Tachtig jaar.
Intussen is Hans de 70 jaar gepasseerd. Maar hij gaat nog rustig door in zijn eigen tempo. Het zou mooi zijn om in 2014, de 80 jaar vol te kunnen maken van het "Maat Tweewielers bedrijf ". Een begrip in Groot-Ammers. Ingevuld door 2 generaties. Dat komt niet zo vaak voor.
De fiets zal wel blijven bestaan. Heeft de eeuwgrens reeds overschreden en is nog altijd een gezond, populair en oer-Hollands vervoermiddel.

Hans maat bij het 75 jarig bestaan van de tweewielerzaak

08 - 2012, C. J. Schep.

H. K. N. publicatie.

2016 Nagekomen bericht van de redactie: Het 80 jarig jubileum is gehaald.

Bezoek Nederlandse Vereniging Genealogie, "Ons Voorgeslacht", Delft

Op initiatief van Sylvia Buit en Wil de Graaf hebben twaalf leden van de Historische Kring op 19 maart 2016 een bezoek gebracht aan de Hollandse Vereniging voor Genealogie 'Ons Voorgeslacht' in Delft.

Na ontvangst met koffie en koek kregen wij informatie over de voor genealogen zeer interessante bibliotheek van de vereniging. Het uitgangspunt voor de vereniging is het Graafschap Holland met aanpalende gebieden.

Er zijn veel algemene bronnen, provinciebronnen en plaatselijke bronnen in de vorm van boeken en CD-roms aanwezig. Evenals bij het Nationaal Archief is Zuid-Holland in districten verdeeld. Het vijfde district (V) betreft de Alblasserwaard. Daarbinnen zijn de plaatsen verder genummerd, bijvoorbeeld Giessendam V 7, Nieuwpoort V 16 en Peursum V 20.

Op een pc van de vereniging is de informatie van ongeveer 100 CD-roms tegelijk doorzoekbaar. Verder bezit de vereniging een aantal genealogische en heraldische collecties, waaronder de collectie Grawowsky die veel informatie over de Alblasserwaard en Arkel bevat.

Voor de niet-genealogen volgde een korte uitleg over de begrippen kwartierstaat, parenteel, stamreeks en genealogie.

In de middag was er een genealogische bijeenkomst over de Alblasserwaard waar ook leden van Ons Voorgeslacht en andere belangstellenden aanwezig waren. Er werd druk informatie uitgewisseld en tips gedeeld. Een enkeling bofte en ging enkele voorouders rijker weer naar huis.

Voor de niet-genealogen bestond de mogelijkheid een wandeling te maken door oud Delft.

Geïnteresseerden kunnen kijken op de website www.onsvoorgeslacht.nl. Voor leden van de Historische Kring Nieuwpoort bestaat binnenkort de mogelijkheid om inhoudelijk informatie in te zien op www.hogenda.nl (Hollandse Genealogische Databank).

Peter de Bruin
Gemonde, 19 maart 2016

Zorg voor de ons toevertrouwde boeken

Auteur: Rob Anders

Zowel in het verleden als nu nog kwamen en komen we regelmatig in het bezit van (honderden) oude boeken, die door leden aan ons toevertrouwd worden. Deze worden bewaard in het archief na ingeschreven te zijn in ons computerbestand. Vaak wordt op deze manier iets waardevols voor de toekomst behouden.
Niet alle boeken (soms honderden jaren oud!) zijn onbeschadigd gebleven. Restauratie van deze boeken is erg kostbaar want behalve vele uren worden ook orginele materialen gebruikt om tot een duurzaam resultaat te komen.
Mevr. M. Souren, die bezig is haar opleiding tot boekrestaurateur af te ronden, stelt nu haar tijd en expertise ter beschikking om een aantal boeken te restaureren. Inmiddels zijn twee religieuze boeken, een "poesie-album" en 49 unieke staalgravures, afkomstig uit een bijbel die gedrukt werd bij H.C.A Campagne in Tiel rond 1880, weer in perfecte staat gebracht. Het volgende project is een aantal boeken, waarbij leer- en perkamentreparaties nodig zijn. Een van deze boeken is een medische handleiding uit **1740**.
Om u een indruk te geven hoe een restauratie in zijn werk gaat en hoeveel tijd dit vergt, een korte impressie, opgetekend door mevr. M.Souren/boekrestaurateur
(miriam.souren@gmail.com)

Boekrestauratie
Het vak van boekrestaurator is een vrij jong beroep. Het vak wordt pas belangrijk in de jaren tachtig. Voorheen was er alleen aandacht voor de inhoud van het boek. Het ethische aspect staat altijd voorop. Belangrijk is het respect voor het boek en zijn geschiedenis en er mag geen verdere schade worden toegebracht.
Na de restauratie moet het boek weer raadpleegbaar zijn, dat betekent dat niet alle schade aan het boek wordt hersteld. Bij de restauratie werkt men altijd van binnen naar buiten.

Volgorde: Droog en nat reinigen
Het boek wordt droog schoongemaakt met een natuurspons, een microvezeldoekje en een droge kwast. Alle pagina's en de kop, staart en het front van het boekblok worden droog schoongemaakt. Als het papier en de band ernstig vervuild zijn kan men daarna kiezen voor nat reinigen. Dat gebeurt in warm water vermengd met alcohol. Soms is het vuil zo ernstig doorgedrongen in het papier dat het vuil niet meer te verwijderen is. Door het nat reinigen worden de vezels opnieuw gerangschikt.

Papier restaureren
Als er stukken papier zijn afgescheurd en of de randen van de pagina's ingescheurd zijn, kan men kiezen voor papier restauratie. Men kijkt dan eerst naar de kwaliteit van het papier.
Papier dat vervaardigd is tussen 1850 en 1880 is houthoudend en van zeer slechte kwaliteit, het papier is vergeeld en verbrost. Dit papier kan moeilijk gerestaureerd worden, het kan verder afbreken en er ontstaan waterranden in contact met water. In dit geval kiest men voor niet restaureren, of gebruik maken van lijm met minder vocht, bijvoorbeeld MC, een cellulose lijm die goed vocht vasthoudt en het vocht haast niet afstaat aan zijn omgeving.
Het papier wordt gerestaureerd met Japans papier en een reversibele lijm, dit is tarwe stijfsel. De basis is gezuiverd zetmeel, het is glutenvrij, verouderingsbestendig en verkleurt nauwelijks.

Verbinding tussen de katernen
Als het naaisel helemaal beschadigd is, kiest men ervoor om het boekblok opnieuw te naaien. Meestal worden de losse katernen opnieuw aan het boekblok bevestigd met garen. Soms zijn de katernen aan de rug bevestigd met nieten. Omdat deze nieten in de loop der jaren verroest zijn en daardoor het papier verder beschadigen kan men ervoor kiezen om het boekblok opnieuw te naaien. Het boekblok wordt dan meestal genaaid op bandjes van Tyvek. Tyvek is zeer sterk kunststof papier. Men maakt verder gebruik van garen nr. 50.

De band.
Vaak is de rug van de band beschadigd. Er is dan geen goede verbinding meer tussen het boekblok en de band. De rug moet dan gerestaureerd of vervangen worden en de constructie hersteld. Dit is afhankelijk van de schade aan de band.

Japans papier.
Bij de restauratie maakt men gebruik van Japans papier. Dit papier wordt handgeschept of machinaal vervaardigd. Het is te koop in verschillende diktes. Het wordt met stijfsel of MC gelijmd. Het papier is wit of crème van kleur. Daarom wordt het papier vaak op kleur gebracht. Men maakt meestal gebruik van aquarel kleurpotloden.

Een korte omschrijving van de handelingen die verricht zijn aan de gerestaureerde boeken

Boek van John Bunyan, vertaald door Jac. A Bremer met de titel: Christen en Chritinnereis, uitgegeven door Callenbach in Nijkerk.

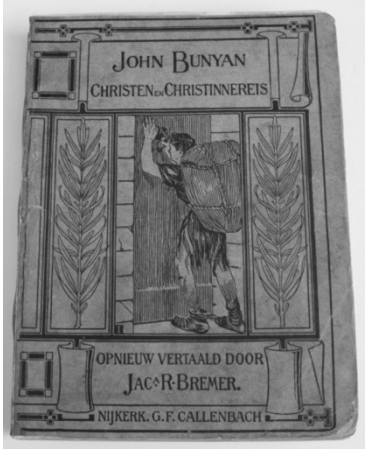

1. Het papier is nat gereinigd.
2. Het papier is gerestaureerd met Japans papier en stijfsel.
3. Het boekblok is opnieuw genaaid met Tyvek bandjes en garen nr. 50.
4. De rug is gerestaureerd met Japans papier en op kleur gebracht met aquarel kleurpotloden.
5. De band om het boekblok is gelijmd met een mix van stijfsel en PVE (een synthetische reversibele lijm).

Poëzie album

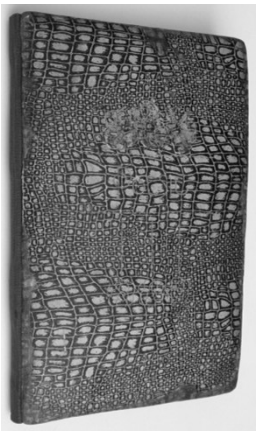

"Poesiealbum van Adriana Verhoef"

1. Het papier is droog gereinigd. Het papier is gestreken.
2. De losliggende plaatjes zijn gelijmd met stijfsel.
3. De kern van de katernen zijn verstevigd met Japans papier.
4. De schutbladen zijn verstevigd met Japans papier.
5. De nietjes die verroest waren zijn verwijderd en het boekblok is opnieuw genaaid met tyvek bandjes en garen nr. 50.
6. De platten van de band zijn gerestaureerd.
7. De randen zijn gerestaureerd met Japans papier en op kleur gebracht met aquarel kleurpotloden.
8. Een nieuwe rug is gemaakt van groen linnen.

Bijbels Pocket boekje (1850)

Dit boekje is gemaakt van geschept papier en ernstig vervuild.

1. Het papier is nat gereinigd.
2. De ontbrekende delen zijn aangevuld met Japans papier en stijfsel.
3. De katernen op de rug zijn genaaid op een strookje tyvek met garen nr. 50.
4. De band is aangevuld met Japans papier en op kleur gebracht met aquarel kleurpotloden.
5. De rug is gelijmd met PVE. (een synthetische reversibele lijm)

Staal platen van Nederlandse graveurs, de bijbel is gedrukt bij C.A Campagne in Tiel rond 1880

Negenendertig staalplaten. Deze platen zijn een onderdeel van een bijbel.
De platen zijn zeer ernstig vervuild en het gebruikte spinrag papier is beschadigd.

1. De platen zijn droog schoongemaakt met een natuur spons.
2. De platen zijn nat gereinigd in warm water met alcohol.
3. Bij een aantal platen zijn stukken papier aangevuld met Japans papier en stijfsel.
4. De randen zijn verstevigd met Japans papier en stijfsel
5. Om de platen te beschermen is, i.p.v. spinrag papier, Japans papier aangebracht met een dun strookje lijm.
6. Om de staalplaten op te bergen en te presenteren liggen de platen in een overslagdoos, bekleed met blauw linnen, die ik speciaal heb vervaardigd voor dit formaat platen.

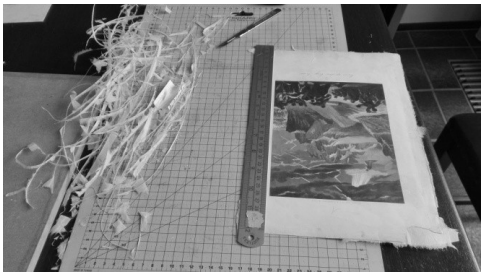

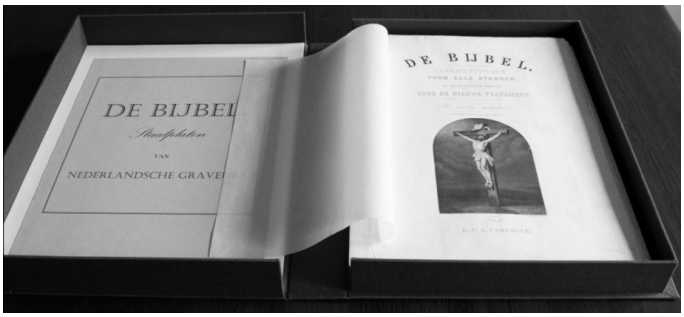

Oude gebruiken

We leven nu in het digitale tijdperk. Veel vroegere "tastbare" voorwerpen of hulpmiddelen zijn hierdoor in onbruik geraakt. Het is voor sommigen moeilijk voor te stellen, dat er een tijd is geweest zonder al deze digitale hulpmiddelen.

En toch is dit vaak niet eens zo lang geleden! In deze rubriek zullen we in iedere By Clockgeluy een gebruik of voorwerp uit vervlogen tijden bespreken.

Dit keer de speculaasplank. Voor het maken van speculaas werd en wordt een zogeheten koekplank of speculaasplank gebruikt.

De oudst bekende koekplank uit Nederland stamt al uit de 16e eeuw. Vooral in de 17e en 18e eeuw was het uitsnijden van hout tot een koekplank een vakmanschap die door vaklieden werd uitgevoerd. De bakker maakte de planken vaak zelf, en ook de marskramers verdienden een centje bij met het uitsnijden. Sommigen maakten er hun beroep van en deze vormsnijders hadden dan vaak een eigen modellenboek met hierin nauwkeurige prenten.

De planken werden gemaakt van het hout van een fruitboom. Vaak werden de planken gebruikt om prenten te maken die een beeld gaven van wat er in de maatschappij speelde. Tegenwoordig

kennen we vooral de molentjes, de speculaasmannetjes en -vrouwtjes en de diverse diervormen. Planken uit de voorgaande eeuwen zijn vaak nauwkeurig uitgesneden en vertellen een verhaal.

Het latijnse woord voor spiegelbeeld is "speculum"en de prenten werden door de plank uiteraard in spiegelbeeld afgedrukt. Vandaar dat op deze manier waarschijnlijk het woord speculaas is ontstaan.

Speculaasplanken worden nog steeds verkocht in de winkel en zijn nog op de kop te tikken op rommelmarkten. Als u de plank wilt gaan gebruiken om daadwerkelijk te bakken, is het van belang dat de plank geen vernis- of beitslaag heeft! De plank wordt gebruikt als vorm om de koekjes in te maken. In de bakkerswinkel van de huidige tentoonstelling "Middenstand voormalig Liesveld" zijn een aantal speculaasplanken te bewonderen. De meeste komen uit de verzameling van Margreet Budding.

RECEPT SPECULAAS UIT DE PLANK

Benodigdheden: 200 gram bloem, 100 gram (donker) bruine basterdsuiker, beetje zout,
3 theelepels koek- of speculaaskruiden, 2 eetlepels melk, 125 gram koude (room) boter.

- Zeef de bloem in een grote mengkom.
- Voeg suiker, zout en koekkruiden toe. Dan de melk erbij.
- Met een mes snijdt u de boter door het deeg. Meng alles door elkaar heen.
- Het mengsel moet koel blijven, en er mag geen lucht in komen.
- Doe de deegbal in folie en leg hem tenminste een paar uur in de koelkast.
- Verwarm je de oven voor op 170°C.
- Bestrooi de speculaasplank met bloem en druk er kleine balletjes deeg in. Goed aandrukken en overtollig deeg met een mes eraf schuiven.
- Sla de speculaasjes uit de plank met een flinke klap.
- Beboter een bakplaat of leg er een vel bakpapier op. Leg de koekjes erop, niet te dicht op elkaar, en bak ze in 20 minuten bruin en gaar.
- Laat ze afkoelen. Snoep smakelijk!

Carin den Toom

Prinsentocht

Op zaterdag 9 april 2016 werd het Waterliniejaar officieel geopend en bracht "prins Willem" onder andere een bezoek aan Nieuwpoort. Een impressie in foto's.

Lezing brandweer door Gerard Koppers

Na de pauze van de ledenvergadering op 23 maart weet de heer Koppers ons te boeien met een presentatie in woord en beeld over de geschiedenis van de brandweer door de eeuwen heen. Gerard Koppers is gepensioneerd archivaris en heeft zijn hele leven al belangstelling voor de brandweer en de geschiedenis ervan. Hij verzamelt boeken over dit onderwerp en schrijft er verhalen over. Kortom iemand die weet waarover hij het heeft.

Een brand werd vroeger kenbaar gemaakt door de stadsomroeper die met zijn klepper rond ging om de mensen te waarschuwen .
Branden blussen is begonnen met het simpel doorgeven van emmers water. Dit was een tijdrovende klus waar veel mensen voor nodig waren.Bovendien kun je met emmers water niet erg hoog komen.
Jan van der Heijden ,uitvinder van de brandslang en later de pomp , heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het brandblussen. Door de uitvinding van de pomp kon het water veel verder en hoger gespoten worden.Dat was een belangrijke verbetering.
Op zijn uitvindingen vroeg hij octrooi aan.Veel landen om ons heen pasten zijn uitvindingen toe. Niet alleen op technisch vlak verbeterde hij het brandblussen, ook organisatorisch vond onze Jan van de Heijden dat het beter kon.En zo ontstond de vrijwillige brandweer.

De brandweercommandant hield de brandweerstok vast zodat iedereen kon zien wie hij bij een brand moest aanspreken. Volgens de spreker komt daar het woord 'staflid' vandaan. In ons museum zijn een paar brandweerstokken uit onze kernen permanent tentoongesteld.
Eén van de brandweerstokken uit Groot-Ammers is in het Veiligheidsmuseum Pit , terecht gekomen. Dit museum is te vinden in het centrum van Almére .
Gerard Koppens toonde ook foto's van vroegere brandweerwagens uit de kernen Streefkerk, Groot-Ammmers en Nieuwpoort-Langerak .

De avond was een mooie inleiding naar onze tentoonstelling over de vrijwillige brandweer in de kernen Streefkerk, Groot-Ammers en Langerak-Nieuwpoort.

Tsjes van de Witte

Groeten uit Historisch Holland

In deze rubriek geven we u tips van uitjes met een historisch karakter in Nederland.

Wat: Museum Paulina Bisdom van Vliet
Waar: Hoogstraat 166, 2851 BE Haastrecht,
Tel: 0182-501354,
Tip van: Jan van den Berg, na eigen bezoek
Wat is er te zien, volgens de beschrijving op de website **www.bisdomvanvliet.nl** van het museum:

Het huis herbergt de bezittingen van de regentenfamilie Bisdom van Vliet. De collectie van het museum omvat alles wat in een deftig patriciërshuis aangetroffen kon worden: meubels, klokken, schilderijen, prenten, tekeningen, keramiek, glaswerk, zilver, lampen, boeken, penningen, foto's en allerlei kleine sier- en gebruiksvoorwerpen.
Een uniek en waardevol museum als tijdsdocument van het wonen omstreeks 1900. Want het interieur is volkomen origineel gebleven met al het bijbehorende interieurtextiel, zoals vaste vloerkleden, gordijnen en deurgordijnen. Geen stoel is verplaatst en geen Chinees bord verhangen sinds 1923. De sfeer van de interieurs uit de tijd van Couperus' heldin Eline Vere wordt in Museum Paulina Bisdom van Vliet dan ook een heel tastbaar.
Het huis heeft een architectuur die typerend is voor de periode omstreeks 1875. Het werd gebouwd door de Haagse aannemer Theodorus Hooft samen met de plaatselijke timmerman Cornelis Straver.

De inrichting is volledig afkomstig uit het bezit van de familie Bisdom van Vliet zodat duidelijk wordt welke kunst- en gebruiksvoorwerpen iemand van stand zo al om zich heen kon hebben. De meubels in allerlei neostijlen - ook wel 'genres' genoemd - waren destijds modern. De wijze waarop de voorwerpen zijn neergezet en opgehangen zijn niet veranderd sinds de bewoning. Paulina, de laatste bewoonster, legde zich toe op het decoreren van de wanden met borden van Chinees porselein die zij in patronen ophing (bijvoorbeeld van een ster of een waaier), zoals in de late negentiende eeuw modieus was.

Carin den Toom

Vragen aan een vrijwilliger

Wie: Tsjes van de Witte

Lid sinds: vanaf de oprichting in 1980. Haar man was direct, gedurende 8 jaar, secretaris van de vereniging.
Wat deed zij in dagelijks leven: Tsjes gaf in het begin van haar werkzame leven les aan een huishoudschool in Vlaardingen. Ze werkte hier vanaf de stichting van deze school en vervulde vele extra taken om de kar de trekken.
Ze verhuisde naar Nieuwpoort en stopte met werken toen de kinderen geboren werden.
In deze periode vervulde ze vrijwillig veel functies, zoals voorzitter van de peuterspeelzaal, lid van de oudercommissie van de lagere school en bestuurslid van de scouting.
Zodra haar jongste kind in de 3e klas van de lagere school zat en haar man thuis was, ging ze weer aan het werk in Schoonhoven, op De huishoudschool Zilverschoon. Deze school fuseerde met de LTS, Burgemeester Aten school en kreeg de naam Scholen Gemeenschap Olivier van Noort. Een paar jaar later, in 1995, ging deze school samen met de Rijksscholengemeenschap De Drie Waarden, mavo, havo en atheneum en kreeg deze school de naam Schoonhovens College.
Ze stelde op deze school ieder jaar het fotojaarboek samen van de examenklassen.
In 2003 stopte Tsjes met werken en ging ze zich meer toeleggen op hobby's zoals tuinieren en werd ze penningmeester bij de HKN.

Werkzaamheden binnen vereniging:
In de beginjaren van het museum kreeg men steun van het Erfgoehuis, om te inventariseren wat er in huis was en werden er cursussen door haar gevolgd, zoals hoe om te gaan met de collectie en het werken met het programma Adlib. Samen met een groepje van 5 mensen brachten ze met behulp van Adlib en het rapport van het Erfgoedhuis de collectie in kaart. Op deze manier werd de collectie opgebouwd. Ook schreef ze een collectieplan, waarin beschreven staat welke spullen het museum in de collectie heeft en welke we wel/ niet op kunnen nemen. Vooral het toepassen van de regels uit het collectieplan is moeilijk.

Adlib heeft een belangrijke functie binnen het museum, omdat alle vrijwilligers in kunnen zien wat het museum in de collectie heeft (bijvoorbeeld bij het inrichten van een tentoonstelling, of bij de inname van spullen) en spullen in principe niet zoek kunnen raken, omdat de standplaats ook nauwkeurig wordt beschreven. Bij verplaatsen en tijdelijk gebruik op een andere plaats wordt op dit moment echter nog wel eens vergeten om dit aan Tsjes door te geven. Hier is dus nog

verbetering van het systeem mogelijk!
De kennis om te kunnen beoordelen, of iets waarde heeft en wat iets is, heeft ze vooral geleerd van Geertje Schep en Gré Kentie. Door mensen met een verschillende achtergrond weet je vaak veel te achterhalen over de herkomst van bepaalde spullen. Verder is internet tegenwoordig een grote bron van informatie.
Bij sommige spullen blijft het lastig om vast te stellen, waar iets voor dient. Zo hadden ze een keer een apparaatje ingenomen en dachten ze dat het een gehoorapparaatje was. Totdat Tsjes op een verzamelbeurs dergelijke apparaatjes tegen kwam en ontdekte dat het een apparaatje voor electrotherapie was.
Op dit moment is ze nog op zoek naar de herkomst van een steen (zie elders in deze BC). Ze heeft al verschillende bronnen geraadpleegd, zoals Naturalis, Teus Korevaar en musea, maar nog niet kunnen achtetrhalen waar het voor diende. Ze denkt zelf dat het misschien een maalsteen is, waarvan de ondersteen ontbreekt. Wordt vervolgd!
Het leuke van het vrijwilligerswerk binnen de HKN vindt ze het opzetten van iets nieuws en na het saaie werk, van de gegevens in Adlib registreren, het uiteindelijke eindresultaat. Ze doet de registratie en beschrijving op dit moment samen met Ika Wuyster.
De kunst binnen een vrijwilligersorganisatie is, dat er gebruik wordt gemaakt van de kennis en interesse van verschillende personen. Met elkaar kun je veel bereiken, als iedereen een eigen taakje heeft en zich hieraan houdt.

Aan wie stokje overdragen: At Stravers

"Middenstandse" spreekwoorden en gezegden

- ✓ **Werk aan de winkel zijn** — Veel werk te verzetten zijn
- ✓ **Iemand knollen voor citroenen verkopen** — Iemand met mooie praatjes beetnemen
- ✓ **Iemand een koopje leveren** — Iemand erin laten lopen, iemand benadelen
- ✓ **De klant is koning** — De klant mag eisen stellen
- ✓ **Veel in zijn mars hebben** — Veel kunnen of weten.
  Een mars is een mand waarmee de koopman, de marskramer, langs de huizen liep te venten.
- ✓ **De boer opgaan** — Eropuit gaan om zaken te doen
  Vroeger trokken reizende kooplieden met hun handelswaar langs de boerderijen.
- ✓ **Loven en bieden** — Onderhandelen.
  Loven is een prijs vragen voor zijn waar. De koper biedt de prijs.
- ✓ **Daar valt niet aan af te dingen** — Daar valt niets aan te veranderen.
  Afdingen is minder bieden dan de gevraagde prijs

Expositie Brandweer Liesveld

DRECHTSTEDEN-NOORD / MOLENWAARD | Op zaterdag 26 maart jl. werd in het museum 'Het Stadhuis' in Nieuwpoort een expositie geopend over de voormalige brandweer in Liesveld. De expositie is een initiatief van de 'Historische Kring' van Nieuwpoort en toont een stukje geschiedenis over brandveiligheid en brandbestrijding in de kernen van de voormalige gemeente Liesveld.

Jan Noorland Wim Deelen

Voorafgaand aan de opening kwamen de voertuigen van Groot-Ammers en Langerak-Nieuwpoort met toeters en bellen aanrijden en stelden zich op voor het stadhuis. Een rookbom maakte het spektakel compleet.

Vervolgens hield Jan Noorland, op uitnodiging van de 'Historische Kring', een korte toespraak vanaf het bordes. Aansluitend werd er een oude BB sirene in werking gesteld en was de opening van de expositie een feit. Dit ging overigens met de nodige hilariteit gepaard, omdat de rookbom ervoor zorgde dat de rookmelders in alarm gingen...

Belangstellenden konden de expositie bekijken. Die bestond uit materialen die door de (voormalige) posten uit de kernen Langerak, Nieuwpoort, Groot-Ammers en Streefkerk ter beschikking waren gesteld. Oude mobilofoons, uniformen en brandblussers waren te bezichtigen en er waren foto's van uitrukken te zien op een televisie.

De expositie is nog tot en met 1 juli te bekijken in museum 'Het Stadhuis' aan de Hoogstraat 53 te Nieuwpoort. Het museum is geopend op donderdag van 10:00 tot 16:00 uur en zaterdag van 13:30 tot 17:00 uur. Op 5 mei, Hemelvaartsdag en 2e pinksterdag is het museum geopend van 13:30 tot 17:00 uur.

Opening tentoonstelling Vrijwillige Brandweer Liesveld

Verteld door Jan van den Berg, oud brandweerman

Jan heeft 29 jaar bij de brandweer gezeten. Hij kwam bij de brandweer doordat hij na zijn diensperiode bij de luchtmacht, bij de BB (Bescherming Burgerbevolking) had gemoeten. Omdat hij dan eens in de zoveel tijd op oefening zou moeten, koos hij ervoor om bij de brandweer te gaan.

Hij heeft in zijn carière als vrijwillige brandweerman 7 grote branden in de omgeving van Nieuwpoort, Langerak, Groot-Ammers en Streefkerk meegemaakt. Meestal waren dit bedrijfsgebouwen. De ongelukken en branden met persoonlijke slachtoffers waren het zwaarste. In principe kon de vrijwillige brandweer opgeroepen worden voor geheel Zuid-Holland-zuid, bij grote branden. De brandweer is verder altijd aanwezig (geweest) bij alle feestelijkheden in de omgeving.

Jan vertelt over een aantal voorvallen in de tijd dat hij bij de vrijwillige brandweer zat. Toen de brand bij de Vezelpers uitbrak, zat hij net één jaar bij de brandweer. Midden in de nacht ging de sirene af en hij dacht "Ik blijf lekker liggen", maar toen hij de gordijnen opende en uit het raam keek, wist hij dat het serieus was. En dit is inderdaad ook gebleken. Tot op de dag van vandaag herinneren alle brandweerlieden zich deze noodlottige dag.

Op een andere dag dacht hij de sirene te horen, maar kwam onderweg naar de kazerne geen andere branweerlieden tegen en ook bij de kazerne was er niemand aanwezig. Hij ging dus weer onverrichter zake naar huis. Het bleek de sirene van Schoonhoven te zijn geweest en door de wind klonk deze dichterbij, dan normaal. De andere brandweerlieden konden het niet laten om later aan Jan te vragen, of hij de brand uit had gekregen.

Tegenwoordig zijn de sirenes vervangen door piepers.
Jan is op 55 jarige leeftijd gestopt, in 2000.

Volgens Jan was er veel werk gemaakt van de opening van de tentoonstelling. De dia voorstelling van de foto's op de TV vond hij erg leuk. De verdere inrichting van de tentoonstelling vond hij wat summier, als oud brandweerman

Streefkerkse bakkers

In de jaren 30 van de vorige eeuw waren er in Streefkerk vier bakkers, die met broodbakken en andere zaken hun brood verdienden. Ze zijn inmiddels allemaal gestopt en verdwenen, dus zit Streefkerk nu zonder bakkers, dat wordt dus hongerlijden! Nee, heus niet, de supermarkt levert ook prima brood, aangevoerd met brood van een broodfabriek, dus geen warme bakker!

Ik ga straks de bakkers beschrijven, van elk hun hobby's en hun vakmanschap. Maar eerst vertel ik u hoe dat ging met vier bakkers in een dorp.
Als je in de jaren 50 van plan was om te trouwen dan kwam de bakker bij je thuis langs of hij brood mocht leveren. Je beloofde dat je klant werd en de zaak was rond.

De bakkers gingen eerst met paard en wagen, later met een auto, en ook wel met een bakfiets langs de huizen om hun waren te slijten. Er was met de klanten afgesproken wie deze week mocht leveren. Je had dus elke week een andere bakker en dat viel niet altijd mee, want die ene bakker had lekkerder brood dan de ander (en smaken verschillen).
Er waren soms ook kerkverschillen, doch daar sprak men niet over.
De hoofdartikelen waren tarwebrood, wittebrood, krentenbrood en kadetjes en ook enkele koekjessoorten, dus minder keus dan tegenwoordig.

De eerste jaren was er geen gesneden brood. De bakkers bakten 's morgen al vroeg hun waren, na het bakken ging men dan de spullen laden in de kar, auto of bakfiets. Dan ging men de weg op om de producten te verkopen. Dat waren vaste dagen, te weten maandag, dinsdag, donderdag en zaterdag.
De bakkers hadden onderling een vakantieregeling, zodat zij ook met vakantie konden gaan. In de vakantieperiode gebruikte de bakker een bel, hoorde men die bel dan ging de klant naar de weg om het brood bij de wagen te halen. Dat scheelde de bakker een keer lopen.

Het bakkersmeel werd hoofdzakelijk aangevoerd door de korenmolen "De Liefde" ook uit Streefkerk. Cees de Baat heeft daar jaren het graan tot meel gemalen, hij leverde ook voer bij de boeren. Later leverde de meelhandel ook bij de bakkers. Die hadden nog een andere functie, namelijk appels en peren drogen. Dat ging als volgt: Elke boer had fruitbomen of een boomgaard. Na de pluk in de herfst werden de appels en peren, gezamenlijk met de buren en de nodige aanhang, geschild. Je werd dan ook teruggevraagd bij de buren om een avond te komen schillen. Vervolgens werden de appels of peren in zakken gedaan en met de bakker meegegeven om te drogen op de bakkerszolder, net zo lang tot ze droog waren en ze werden dan weer afgegeven aan de klant. (De bakker zorgde daarbij ook wel voor zichzelf). Al met al een hele klus, maar wel lekker.

De bakker moest altijd hard werken om zijn waren op tijd gebakken te krijgen.
Zo ging hij op zondagavond zijn oven al opstoken om op maandagmorgen een warme oven te hebben.

Er werd elke zaterdag afgerekend bij de bakker. Voor elke klant had hij een bladzijde in zijn boekje, schreef dit op en rekende zaterdag af met de klant.

Zaterdag had de bakker hulp bij het rondbrengen door enkele jongens in te huren voor het bedienen van de klanten. In zijn broodmand had hij zo veel mogelijk waren, zoals brood en koekjes om zo min mogelijk heen en weer te hoeven lopen. Ook hielpen de bakkers elkaar, zoals met broodruilen.
Dat ging zo: Had de ene bakker bruin brood over, dan werd er onderling afgesproken: Jij hebt 5 bruine broden over en danwerd er geruild met wit brood. Hier hoefde de klant niks van te merken.

De concurrentie met de broodfabriek werd als maar heviger. De bakker had er nog een winkel bij, hier werd alles verkocht door de vrouw van de bakker, zoals brood, banket en snoepgoed. Toch werd het steeds moeilijker om een boterham te verdienen, zodat geleidelijk aan de bakkers ermee gestopt zijn en uit het dorp verdwenen.

Bij verjaardagen of feesten werd van tevoren bij de bakker van je keuze het extra brood, kadetjes en gebak besteld. De koeling bestond bij de meeste mensen uit een Keulse Pot en opslaan in de kelder, zo bleef het vers tot het feest.
Bakker A. Vlot had er nog een extra functie bij, namelijk gladmelding.
Dat ging als volgt: Arie Vlot woonde aan de Zwanenvliet en ging 's morgens rond drie uur naar zijn bakkerij in het dorp. Bij vorst of sneeuw had hij met Jan de Bruin afgesproken dat hij zou bellen, zodat ze konden gaan strooien.
Bij het wakker worden van Streefkerk was dan alles gestrooid en dus de gladheid bestreden. Jan de Bruin kreeg dan een pluim voor het strooien, doch uiteindelijk kwam het bij de bakker vandaan.

Bas Simons was de eerste bakker, die er mee stopte. Bas had in 1935 door aannemer de Bruin een bakkerij laten bouwen in de Hoeksteeg, de ovenbouwer was Piet Voorhout uit Harmelen. Uiteindelijk is dit maar 10 jaar een bakkerij geweest. Door schaarste aan hout en kolen tijdens de oorlog is de bakker er mee gestopt.
Bas Simons ging werken bij bakker Dick Vlot. De oude bakkerij is nu de winkel van Fox, dat is een computerwinkel. Wat is er in de handel toch veel veranderd, eerst brood en nu computers.

De volgende bakker die er mee stopte, was Bas de Ruyter. In 1907 werd door Saan de Ruyter een bakkerij gebouwd aan de Dorpstraat 59. Men bakte brood, koek, beschuit en koekjes. Aan de Lekzijde was de garage. Jaren werd hier gebakken door Saan de Ruyter met zijn knecht Jo Blonk.

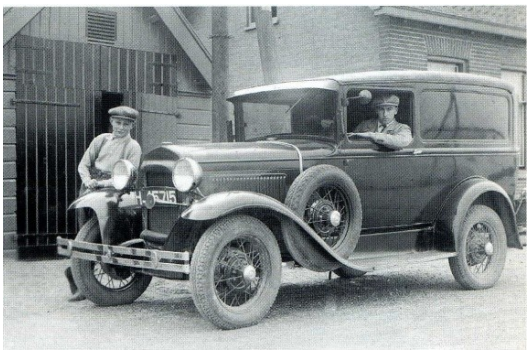

Bas de Ruyter, de zoon van Saan, kwam na zijn schoolopleiding in de zaak werken en werd vanzelfsprekend de opvolger van zijn vader. In 1947 werd de winkel verbouwd en kreeg deze een voor die tijd moderne uitstraling.
Bas de Ruyter had een hobby en dat was motorrijden. Hij bezat een Velocette, een enorme motor voor zo'n

klein mannetje.
Ook was Bas een trouwe voetbalsupporter van V.V.S., de voetbalvereniging van Streefkerk, later is hij nog benoemd tot lid van verdienste van de club.
Eind vijftiger jaren is Bas gestopt met bakken. Hij heeft nog enkele jaren op een broodfabriek in Dordrecht gewerkt, later is hij bij de pijpleidingfabriek in Nieuw-Lekkerland gaan werken.
Het pand van de voormalige bakkerij in de Dorpstraat wordt gesloopt vanwege de dijkversterking. Ook de nabijgelegen panden worden gesloopt, dit geeft straks een heel ander beeld van Streefkerk-Oost.

De volgende bakker, die we gaan bespreken is H. Vlot, de bakkerij was in de Dorpstraat 31. Huib Vlot kocht in 1925 de bakkerij van Henk Hilgeman, Hij was toen 19 jaar oud, dus een jonge ondernemer.
Huib Vlot kwam oorspronkelijk uit Oud-Alblas, zijn broer Dik kwam al spoedig bij hem werken.
Huib Vlot bediende zijn klanten hoofdzakelijk met paard en bakkerswagen, hij hield van felle paarden.

Huib trouwde met Teuna Ouwerkerk, zij heeft jaren de winkel gerund, maar geleidelijk kwamen de kinderen in de zaak werken.
Deze drie broers, Dick, Arie en Bert namen de zaak over. Zij hebben de bakkerij jaren gerund en hadden zelfs in Rotterdam een wijk waar zij hun bakkerijproducten verkochten. Ook hebben ze jaren voor grossiers gebakken, hun specialiteit waren Kletskoppen.
De klantenkring strekte zich uit van Nieuw-Lekkerland tot in Groot-Ammers. Ook hadden ze een ijssalon in de naast gelegen garage (een paardenstal) laten maken, hier maakten ze vele soorten ijs.

Bert (Bertie genoemd) ging met een pony voor de ijskar het ijs verkopen in de Alblasserwaard en de Krimpenerwaard. Die pony was een kittig paardje, je hoorde hem al van ver aankomen met zijn hoefgetrappel.

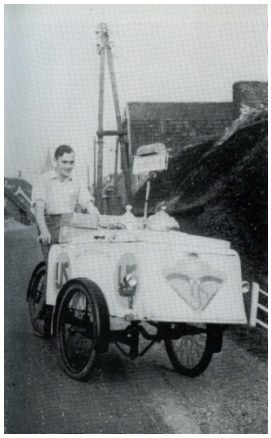

Arie Vlot was een echte Feyenoord supporter, hij speelde in De Kuip met z'n trompet en was daar een graag geziene gast. Bert werkte tot 1970 in het bedrijf, Arie tot 1974.
Dick, en later zoon Hubert bleven het langst in de zaak.
De garage annex paardenstal en ijssalon is later verbouwd tot woning voor de moeder van de jongens. Alles is nu afgebroken in het kader van de dijkversterking.

Hans Peek was de eerste ijscoman van Streefkerk, hij werkte bij Huib Vlot. Na zijn dagtaak verdiende hij met ijsverkoop wat extra's bij. Met de bakfiets ging hij door de straten van Streefkerk en ging bij feesten zelfs de Lek over om zijn ijs te verkopen.

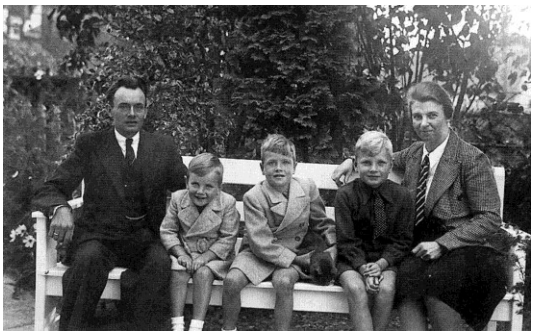

De vierde bakker, die we gaan bespreken is D. Vlot uit de Dorpstraat 26. Dik Vlot trouwde in 1933 met Aletta van der Mijle en zijn in Baarn gaan wonen, waar ze een bakkerij hadden. Toen in 1941 de bakkerij van zijn zwager Everaard te koop kwam, was het besluit om terug te gaan naar Streefkerk snel genomen.
Na een verbouwing van de zaak kwam het gezin Vlot in 1942 van Baarn naar Streefkerk.
Op Streefkerk waren nu dus twee bakkers, die Vlot heetten en dat gaf soms wel eens verwarring.

Dik en Letta kregen vier kinderen, Piet, Arie, Dik (ook wel Dik van Letta genoemd) en een dochter, Joke. Dik is tot 1959 bakker geweest en heeft toen de zaak overgedaan aan zijn zoon Arie. In 1973 heeft Arie een bakkerij gekocht in het nieuwe winkelcentrum in de Kerkstraat.
Ook deze oude bakkerij met de winkel is afgebroken in het kader van de dijkversterking. Arie heeft van 1973 t/m 1988 de winkel in de Kerkstraat met zijn vrouw Rie gerund. In 1988 hebben zij de zaak verkocht aan bakker Rozendaal uit Groot-Ammers en zijn aan de Zwanenvliet gaan wonen. Arie ging als deegmaker werken bij van der Leur in Sliedrecht, gespecialiseerd in het bakken van vlaaien. Dit bedrijf ging nieuw bouwen in Bolsward, hier heeft Arie tot zijn pensioen gewerkt. Bakker Rozendaal sloot in 2000 definitief de deuren, de laatste bakker was hiermee uit Streefkerk verdwenen.

Misschien waren er nog wel enkele bakkers in Streefkerk die brood e.d. hebben gebakken, maar dat is mij niet voldoende bekend om hierover wat te vertellen.
We eten nu hoofdzakelijk brood uit de supermarkt, gebakken door van der Grijn uit Groot-Ammers.
Heerlijk: BROOD.

Piet de Jong,
februari 2014.

Leuk idee voor de feestdagen:

Boek "Nieuwpoortse en Langerakse handelaren, middenstanders en vaklieden in 1950", van Teus Korporaal.
Als u interesse heeft in een herdruk, graag email sturen naar museum@histkringnieuwpoort.nl, of bel Joke van Leeuwen: 0184 – 601751

Bij voldoende aanmeldingen, zal het bestuur het boek laten herdrukken.

Struinen en vorsen

Historische Kring Nieuwpoort is aangesloten bij Struinen en Vorsen

Struinen en Vorsen is een netwerkorganisatie, waar meer dan 120 ondernemers uit de recreatieve en culturele sector bij aangesloten zijn.
Doel van Struinen en Vorsen is het op een duurzame manier promoten van het agrarische cultuurlandschap van het Groene Hart door het aanbieden van belevingsactiviteiten met recreatieve, culturele en landschappelijke waarden. Streekproducten horen hier ook bij.
Het verhaal van de Oude Hollandse Waterlinie wordt verteld door belangrijke linie-elementen zichtbaar en beleefbaar te maken. Hiervoor zijn op diverse plaatsen QR-codebordjes geplaatst, waarmee u met uw smart-phone informatie op kunt halen tijdens de route.
Op de website www.struinenenvorsen.nl kun je wandel- en fietsroutes vinden. De fietsroutekaart is ook te verkrijgen bij Museum Het Stadhuis en bij Batens Tweewielers.

Oplossing Pieter Brueghel spreekwoorden uit BC1:

1. Vuur in de ene hand dragen en water in de andere.
Op het oog heel eerlijk en vroom zijn maar in het echt een verdorven persoon zijn.

2. 'Als het kalf verdronken is, dempt men de put'
Pas nadat er iets fout is gegaan, heeft men de maatregelen genomen die al veel eerder genomen hadden moeten worden.

3. Hij die rooft, heeft het nest.
Het toont een moraliserend contrast tussen de actieve, gekke individu en de passieve man die deugdzaam is ondanks alle tegenslagen.

Ontmoeting met en voor oud-leden van de vrijwillige brandweerposten voormalig Liesveld

Naar aanleiding van de expositie over de vrijwillige brandweer van de voormalige gemeente Liesveld, vonden de vrijwilligers van de posten Groot-Ammers en Langerak –Nieuwpoort het een uitgelezen kans om een ontmoeting met en voor oud-leden te organiseren. Op uitnodiging van Operationeel-Manager veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid Jan Noorland werden zij op dinsdagavond 7 juni 2016 verwacht in Het Stadhuis van Nieuwpoort. Vanaf 19.30 uur waren zij uitgenodigd in Het Arsenaal voor ontvangst en koffie, waarna zij te voet vertrokken voor een hapje en een drankje en een bezichtiging van de expositie over de vrijwillige brandweer uit de voormalig gemeente Liesveld. Ook werden er films bekeken uit de geschiedenis van de brandweer. De avond bleek een groot succes, vele brandweerlieden van de verschillende posten hadden zich hiervoor opgegeven. Met een lach en een traan werden er vele herinneringen opgehaald. De post Groot-Ammers moest voortijdig deze avond onderbreken doordat zij werden opgepiept. Gelukkig bleek dit achteraf allemaal mee te vallen. Zij bewezen maar weer eens hoe belangrijk en serieus hun werk is.
Hulde aan al deze vrijwilligers van de vrijwillige brandweer uit de voormalige gemeente Liesveld.

Petra Deelen

In memoriam Gijs den Hartog

Op 28 mei is ons ere-lid Gijs den Hartog overleden. Gijs heeft voor onze vereniging en voor Nieuwpoort veel betekend.

Zijn voormalige woning aan de Buitenhaven was een voorbeeld voor de restauratie van een oud pand binnen de wallen van Nieuwpoort. Hij was als voorzitter van Nieuwpoort 700 en 700+ de persoon, die mede door zijn inzet, deze feesten tot een geweldig succes heeft gemaakt.

Het was in 1993 met de organisatie van de tentoonstelling: "Nieuwpoort en het water", dat ik veel met Gijs te maken kreeg. Zijn ideeën en inzet hebben dit festijn in ons geheugen vastgelegd. Nog onlangs hebben we tijdens de reünie van de brandweer genoten van de toen opgenomen film.

In 1995 verscheen zijn eerste bijdrage :"De gezondheidszorg in Nieuwpoort"., in bundel De Stede Nieupoort 5. In 1999 gevolgd door: " Over Nieuwpoorts veer en het Veerhuis" in De Stede Nieupoort 6. Toen wij na het overlijden van Ir. D. Vuijk zijn archief over Langerak kregen, was dit voor Gijs de aanleiding om samen met twee mede auteurs te beginnen aan een boek

over de geschiedenis van Langerak. Een werk dat zeer veel studie vroeg, maar dit was bij Gijs koren op zijn molen. Zo kon hij in 2001 het eerste exemplaar van "De Hoge Heerlijkheid Langerak ", overhandigen aan de Nationale Nederlanden, de eigenaar van de heerlijkheid Langerak.
Hiermee kwam er echter geen eind aan zijn schrijversloopbaan. Vol energie begon hij aan een nieuwe studie over het ontstaan van de vesting Nieuwpoort. Dit resulteerde in 2005 tot een 200 pagina's grote bijdrage in de Stede Nieupoort 7.
Daarnaast mocht ik samen met Gijs menig keer hierover een voordracht houden bij andere historische verenigingen in de omgeving.

Na het vinden van een nieuwe partner en zijn verhuizing naar Soest kwam er een eind aan zijn schrijvers werkzaamheden voor onze vereniging.
Het mag uit bovenstaande duidelijk zijn met hoeveel dank wij terug denken aan zijn werk en betekenis voor de Historische Kring Nieuwpoort.

Hans Keukelaar

In memoriam Cees en Geertje Schep

Op 30 juni j.l. is onze oud voorzitter, Cees Schep op 85-jarige leeftijd overleden. Cees was van 2007 tot 2010 voorzitter.

We hebben hem leren kennen als een bescheiden en integer persoon die iedereen respectvol behandelde. Cees was erg precies, noteerde alles in zijn notitieboekje. Wat belangrijk was werd nog eens onderstreept.

Toen Cees 16 jaar was, overleed zijn vader en kreeg hij de verantwoording over de boerderij. Er moest wel brood op de plank komen. Zo bleef Cees zijn levenlang in Langerak en kende hij iedereen daar langs de Lekdijk.

Vele jaren later, bij een bezoek aan de Historische vereniging in Noordeloos, zag hij een powerpoint presentatie van de bewoningsgeschiedenis aldaar. Dat inspireerde hem om de bewoningsgeschiedenis van de huizen aan de Lekdijk in Langerak vast te leggen. Die presentatie is bij ons 30-jarig jubileum vertoond in het Arsenaal.

Na zijn voorzitterschap is Cees actief gebleven voor de vereniging.
Zijn hele leven was hij al maatschappelijk actief. Daardoor kende hij veel mensen. Cees ging bij hen op bezoek en verzamelde verhalen over het leven van vroeger, ook wel oral history genoemd. Deze verhalen zijn en worden nog steeds geplaatst in BY CLOCKGELUY.

Ook zijn vrouw Geertje, overleden op 28 mei j.l. heeft jarenlang geholpen bij de registratie van kleding en objecten. Geertje was altijd present en wist vanuit haar achtergrond te vertellen waar voorwerpen voor gediend hadden en indien nodig vroeg ze het Cees.
We zijn hen dankbaar voor hun inzet.
Tsjes van de Witte

In iedere By Clockgeluy zijn we op zoek naar informatie over de mensen op een (groeps) foto of herkenning van een gefotografeerde plaats in de gemeente "Liesveld". Daarbij vragen we uw hulp, dus alle reakties zijn van harte welkom!

Wie staan er op deze foto? Links vermoedelijk bakker van der Heul.

Wie is deze persoon en waar is deze foto gemaakt?

Op onze vraag in BC1 2016, wie er op de foto staan van het reisje van de meisjesvereniging uit Streefkerk en waar dit huis stond, hebben we helaas geen reakties ontvangen. Als u het alsnog weet, dan bent u vrij om te reageren!

De winkel van "Bappie"

Bijna een eeuw geschiedenis

Voor Nieuwpoort en omgeving is deze naamgeving een begrip dat direct herkenning oproept. In een gesprek met Peter Kersbergen en zijn vrouw Bertie blikken we terug naar de historie van deze winkel tot aan het ontstaan, begin 1916. De oorsprong ervan was het gevolg van een tragisch feit, in die tijd vaak een uit noodzaak geboren aanleiding.
Klaas Rietveld, geboren in Meerkerk op nieuwjaarsdag 1885, trouwde in 1909 in Nieuwpoort met Cornelia (Kee) Slob. Kee kwam uit een "Poorts" gezin met 12 kinderen, 6 jongens en 6 meisjes. Hannes Slob was een broer van Kee. Hij boerde op de boerderij Nieuwpoortseweg 4, later woonde daar zijn dochter Janna Slob. Nu is het de woonboerderij van Bart v.d. Poel.
In zijn jonge jaren ging Peter er vaak helpen op de boerderij van ome Hannes.
Klaas Rietveld overleed vrij plotseling op 30-jarige leeftijd aan een longontsteking en liet een weduwe met 2 jonge kinderen na, Dirk en Barbara (Bappie).

Klaas, een ijverige werker, pakte van alles aan om inkomsten te verwerven. Hij was werkman, koopman, bouwman, verhuizer en koetsier. Maar bij zijn overlijden op 22 november 1915 vielen alle inkomsten weg. Om toch enige verdiensten te verwerven begon Kee met een klein kruidenierswinkeltje begin 1916 aan huis. Zo ontstond dit familiebedrijf.

Drie generaties

Kee Rietveld-Slob bleek achteraf een goede keuze gemaakt te hebben. Stap voor stap breidde het assortiment uit met rookwaren, zoals tabak, sigaren, sigaretten en verder snoepgoed, schilderswaren, verf, behang, witsel en plaksel, maar ook borstels, bezems, zeemleer, groene en gele zeep etc. Ze kon er van lieverlede goed mee in haar levensonderhoud voorzien.

Haar twee kinderen groeiden op met de winkel van moeder, trouwden allebei en gingen elk een zelfstandig eigen bestaan opbouwen. Dirk werd boer op een pachtboerderij in Langerak, Lekdijk 105. Bappie trouwde op 28 maart 1940 met Jan Kersbergen en ging in Hoornaar wonen.
Jan was in 1912 geboren in Leerbroek en kwam uit een veehandelarenfamilie. Vermoedelijk is zijn voorgeslacht verbonden geweest met het vroegere Kersbergseveer langs de Lek in Achthoven, Lexmond. Jan Kersbergen "zat" in de varkenshandel, evenals zijn neven in Groot-Ammers, Nieuwpoort en Tienhoven. Maar als hij handel zag in andere producten dan combineerde hij dat met zijn veehandel, want hij bezocht toch zijn klanten. Soms verhandelde hij ook auto's, kocht goedkoop balk- en kistenhout op, afkomstig uit de zeeschepen in de havens van Rotterdam en Amsterdam, om dat dan onder de boeren weer uit te venten met winst.

Hun enige zoon Peter is op 14 juni 1942 in Hoornaar geboren.
Moeder Kee Rietveld overleed op 71-jarige leeftijd, 15 juni 1955. Bappie besloot na het overlijden van haar moeder met haar gezin naar

Nieuwpoort te verhuizen en de winkel van moeder voort te zetten. Haar man, Jan Kersbergen, ging verder met zijn veehandel, maar combineerde dat steeds meer met de verkoop van touwwerk en landbouwgereedschappen, afkomstig uit de winkelvoorraad van zijn vrouw. Helaas is Jan Kersbergen in de herfst van 1963 ongeneeslijk ziek geworden en overleden op 25 maart 1964. Zijn zoon Peter, die in militaire dienst diende, kreeg vrijstelling om thuis de opengevallen plek in te nemen. De derde generatie trad aan.

Peter Kersbergen

Peter bracht zijn jeugdjaren in Hoornaar door. Daar volgde hij het onderwijs op de lagere school. Bij de verhuizing naar Nieuwpoort was hij bijna van school af, dus is er in Nieuwpoort niet veel meer van gekomen. Als schooljongen trok hem reeds de handel, hij kocht en verkocht konijnen en ander kleinvee. Soms met winst, maar ook weleens met verlies. Een leerzame praktische opleiding in de handel. Hij bleef er mee doorgaan, ook toen hij in 1955 naar de U.L.O. in Schoonhoven ging, al is die U.L.O.-opleiding geen succes geworden. Peter had maar voor één vak echt belangstelling, dat was rekenen. Voor zijn handel wel handig om dat goed te beheersen, de rest was maar onnodige ballast in zijn beleving. Dat bleek ook uit zijn rapportcijfers, die bleven ruim onder het gemiddelde steken. Hij zat daar niet op de goede plek. Na 9 maanden schoolbezoek in Schoonhoven verliet hij definitief de schoolklas en koos ervoor om op zijn 14e jaar te gaan werken en geld te verdienen. Bakker Slob in Hoornaar, die hem goed kende, kon Peter wel als bakkersknecht gebruiken. Op maandagochtend vertrok hij uit Nieuwpoort om er op zaterdagavond weer terug te komen. Zes dagen van huis, met kost en inwoning bij het bakkersgezin intern ondergebracht. 's Morgens vroeg uit bed, soms om 3 of 4 uur, eerst deeg klaar maken, dan brood bakken en daarna het brood aan huis bij de klanten bezorgen. In de vrijdagnacht vaak doorwerken als er een drukke zaterdag op volgde. Maar daar deed Peter niet moeilijk over, van huis uit was hij wel wat gewend. Schoolgaan was veel erger en benauwder met minder afwisseling.
Al jong ging Peter mee met zijn vader op drijfjacht in de polder. Maar in loondienst moest hij daar vrij voor vragen. Omdat het bakkerswerk altijd voorging kon hij op woensdag, dat was de rustigste dag, er vrij voor krijgen als eerst al het bakkerswerk was gedaan. Dan begon hij 's nachts om 2 uur met kneden en bakken en daarna bij de klanten bezorgen. Vroeg in de morgen stond hij vaak voor een gesloten deur bij de klanten. Dan werd de gebruikelijke bestelling in een afsluitbare pan of emmer afgeleverd naast de buitendeur ter beveiliging van loslopende honden of katten. Peter zorgde er wel voor om 8 uur klaar te zijn, want om halfnegen startte de drijfjacht. Zwerven door de polders, dat was een vrijheidsfeest. Letten op sporen en geluiden van hazen en vogels. Er gelden bij de jacht strikte regels, die elke deelnemer dient te kennen en verplicht moet toepassen, anders kan je wel naar huis gaan. Met vuurwapens omgaan is niet zonder risico, dat geldt ook voor de deelnemende drijvers.

De verplichte opkomst voor militaire dienst in 1961 betekende het einde van zijn bakkersloopbaan. Peter moest na goedgekeurd te zijn zich melden bij de Marine in Hilversum. Daarna is hij doorgestroomd naar Den Helder, daar kreeg hij een verdere opleiding om in 1962 naar Nieuw-

Guinea uitgezonden te worden. Achteraf bleek dat één van de laatste uitzendingen vanaf 1950 van Nederlandse militairen naar dat gebied. Vrij snel daarna is Nieuw-Guinea overgegaan naar Indonesië en heet nu West Papoea. Vlak voor de verscheping er heen kreeg Peter tijdelijk ontheffing om bakker Slob door ziekte te vervangen om zo de broodvoorziening van het dorp veilig te stellen. Daarna ging hij weer terug naar Den Helder, maar intussen waren de verschepingen van militairen gestaakt. Overigens verdiende het wel goed bij de Marine, veertig gulden per week, daar kwam lang niet iedereen mee thuis in die tijd. Toch heeft Peter zijn dienst niet helemaal af kunnen maken. In de herfst van 1963 werd vader Jan Kersbergen ongeneeslijk ziek. Opnieuw een reden om met verlof vervroegd uit militaire dienst te komen, om het werk van zijn vader over te nemen. Op 25 maart 1964 is Jan Kersbergen overleden.
Peter ging samen met zijn moeder verder met het familiebedrijf, Bappie in de winkel. Ze zijn rond 1970 gestopt met de verkoop van kruidenierswaren, maar wel met uitbreiding van huishoudelijke- en luxeartikelen, speelgoed e.d. Dat heeft ze lang volgehouden, tot haar 84e jaar. Intussen was ze al wel verhuisd naar de Vijverhof om ruimte te maken voor de groter wordende kinderen van Peter. Maar het bijhouden van de winkelboekhouding bleef ze volhouden tot haar 90e jaar. Op 23 mei 2008, 94 jaar oud, is ze overleden.

Peter ging de weg op met een ruime keuze aan landbouwgereedschap, kruiwagens, voerbakken, bestrijdingsmiddelen en hulpmiddelen voor loonbedrijven, zoals touwrollen voor hooipersen en later plastic voor graskuilen en het wikkelen van geperste grasrollen. Hij deed er in de vroege morgen en in de namiddag ook nog melkcontrole metingen bij tijdens de melktijden bij melkveehouders. In 1965 trouwde hij met Bertie Slob uit Hoogblokland.
De handel breidde zich uit naar de gehele Alblasserwaard en een deel van de Vijfheerenlanden. Maar hij liep niet alleen langs de weg, er waren ook concurrenten/collega's die zijn handelspad kruisten. Het bleef een zoektocht om nieuwe producten aan te bieden en daar afzetkanalen voor te vinden, die winstgevend waren. Eén van die verkoopuitbreidingen was het verwerven van een vaste plaats op de wekelijkse veemarkten. Wanneer er een standplaats door ziekte of ouderdom vrijkwam was het de kunst om er snel bij te zijn om voor een toewijzing in aanmerking te komen. Je mag niet zomaar op een veemarktplaats gaan staan.
Zowel veehandelaren als marktkooplieden blijven lang volhouden, er geldt geen maximum leeftijdsgrens. Vaak tot hun overlijden toe houden ze vol. "Ze sterven in hun harnas". Het is voor hen een wijze van leven, die ze niet kunnen loslaten.
Vooral na 2000 is het aantal veemarken sterk ingekrompen. Mede ten gevolge van de MKZ-epidemie en de varkenspest zijn de rundvee- en varkensmarkten vrijwel verdwenen. Overgebleven zijn de paarden- en schapenmarkten.
Daar gaat Peter wekelijks naar toe, maar net als vroeger bij de bakker moet je er wel vroeg voor uit je bed komen. Op maandagmorgen staat hij al met zijn uitgestalde artikelen om 5 uur op de paardenmarkt in Bunnik, vervolgens kom je hem om 7 uur weer tegen in Barneveld op de markt en dan donderdag opnieuw naar Bunnik voor de schapenmarkt.
Verder van huis, als hij er tijd voor heeft, biedt hij zijn waren aan op de paardenmarkt van Wanrooy, gelegen ten oosten van Uden in de Noord-Brabantse Peel. Op die markt is de taal weleens een probleem, er lopen daar ook o.m. Duitse, Belgische en Franse handelaren rond. Maar als het over geld en handel gaat begrijpt men elkaar al gauw.
De veranderingen blijven doorgaan, ook in Nieuwpoort en Ommelanden. Intussen zijn Peter en zijn vrouw de zeventig gepasseerd. Waarom zou je ophouden, als je in de handel ”zit” kan je toch niet stil op je stoel blijven zitten. Er geldt voor handel geen ondergrens om te beginnen, maar ook geen bovengrens om er mee te stoppen. Volhouden tot de zaak 100 jaar bestaat is maar

een kwestie van nog een paar jaar doorgaan met de winkel en de handel.

Volbloed jager.

Als je met jagersbloed geboren wordt, is het net als met de handel, dat raak je nooit meer kwijt. Dat gaat ook voor Peter op, het is niet bij het vervullen van een drijversrol als jonge bakkersknecht gebleven. Door de verhuizing naar Nieuwpoort bleef hij een trouw metgezel van zijn vader, die over een eigen jachtgebied beschikte op de uiterwaard ten oosten van de Vezelpers. De eigenaar van de Vezelpers, Arie Piet Brokking, was eveneens een fervent jager, waar Peter vaak mee optrok. Samen mee naar de Biesbosch, soms in de vrieskou 's winters op de trek van eenden en ganzen, dat was een ware belevenis. Helaas overleed Brokking sr. plotseling in 1963.
Zonder jachtakte mag je niet schieten, maar als Peter er de kans voor kreeg, deed hij het stiekem zo nu en dan toch wel. Als je alleen maar drijver mag zijn en met aangeschoten eenden en hazen moet sjouwen, jeuken de vingers wel om zelf ook eens een schot te lossen.
Na het overlijden van zijn vader in 1964 kreeg Peter de jachtakte op zijn naam, toen nog zonder examen. Elk jaar moet dat opnieuw aangevraagd worden. Toen bij het gemeentehuis, nu is daar een apart bureau voor in Papendrecht en moet er jaarlijks een uitgebreide vragenlijst ingevuld worden. Vanaf 1978 is voor nieuw ingeschrevenen het volgen van een cursus en het slagen voor het examen verplicht. Er zijn strenge regels voor wapenbezit, wapens en munitie dienen gescheiden in een afsluitbare kluis bewaard te worden. Gebruik voor eigen verdediging is verboden, naleving ervan wordt regelmatig door de Politie gecontroleerd.
Vaak verleende Peter hulpdiensten aan Aart Baardwijk uit Nieuwpoort, die deelnemer was van de jachtcombinatie in de Langerakse polder. Veel trok hij op met de jachtopzichter Niek van Zessen. Eendennestkooien uitzetten in de polder of schuilhutten c.q. schotten plaatsen om op de eendentrek te jagen. Iedere dinsdag- en donderdagavond trokken de jagers er in de herfst op af, daarna nog wat napraten in het onderhuis van café Lekzicht in Langerak. Daar werd ook gezamenlijk de erwtensoep gegeten tijdens de drijfjachten. In 1973 is door de jachtcombinatie een eigen eendenkooi aangelegd achter Waal, midden in de polder die in eigen beheer wordt onderhouden. Er is daar altijd wel wat te klussen: hakken, zagen, sloten, schutting onderhouden en op zijn tijd in de hut een versnapering of schnaps. En met elkaar de "grote jachtverhalen" uitwisselen.
In de jaren tachtig kreeg Peter het aanbod zelf aan de jachtcombinatie deel te nemen. Daar is hij tot op vandaag druk mee. Organiseren van drijfjachten, uitwisseling met collega jachtvrienden, die elkaar over en weer uitnodigen in binnen- en buitenland. Een jachtgebied in Drenthe of Oost-Duitsland is heel verschillend wat natuur en wild betreft als het Hollandse polderlandschap met zijn weilanden en sloten. Hier zijn het de eenden, ganzen en hazen, in Drenthe de reeën en in Oost-Duitsland de wilde varkens.
Jachtvrienden komen en gaan. Van bekende jagers moest afscheid genomen worden, zoals in 2014 van Aart Baardwijk. Maar het jagersbloed stroomt door in een volgende generatie.
Peter leert ze de fijne knepen van het vak. Hij laat ze onderaan beginnen, varen met een schouw, slootjespringen, sjouwen en eendenbroedkooien uitzetten midden in de sloot.
Wat is er mooier en gezonder dan zwerven en uitwaaien in de Langerakse polder.

H.K.N. publicatie

C.J.Schep, maart 2014

Door de jaren heen

Winkel Terlouw
Schoonhovens veer

Drogist Mourik

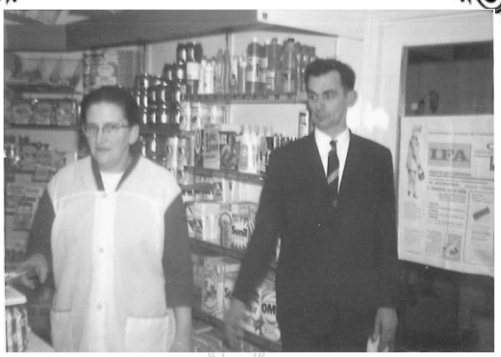

Wijnand Rozendaal en Annie Riemsdijk

Deze foto's en heel veel meer is te bekijken tijdens de tentoonstelling van de Middenstand van voormalig Liesveld in Het Stadhuis

Scherpenzeel

Agenda komende activiteiten Historsche Kring Nieuwpoort:

- **1 september:** Historische modeshow uit de Gouden Eeuw, georganiseerd door Stichting Groene Hart
  Aanvang: 20.00 uur
  Locatie: Museum Het Stadhuis, Nieuwpoort

- **3 en 10 september:** Licht op de Linie, Vestingwandeling, georganiseerd door Stichting Groene Hart
  Aanvang: 19.30 uur en 19.45 uur
  Locatie: Museum Het Stadhuis, Nieuwpoort

- **10 september:** Open Monumentendag
  Tijd: 10.00- 16.30 uur

- **10 september:** Prinsenkwartet, georganiseerd door Stichting Groene Hart
  Aanvang: 15.00 uur
  Locatie: Museum Het Stadhuis, Nieuwpoort

- **Woensdag 21 september:** lezing herkomst voor- en achternamen
  I.s.m. Lekstreekvrouwen
  Aanvang: 19.45 uur
  Locatie: Het Arsenaal, Buitenhaven 11, 2965 AD Nieuwpoort

Spreker op deze avond is Connie Biesheuvel –van der Eijnden. Ze komt vertellen over de herkomst en betekenis van onze voor-en achternamen.
Voor de pauze vertelt ze over de voornamen; hoe deze ontstaan zijn en wat ze betekenen.
Na de pauze verklaart ze het ontstaan van de verschillende achternamen en hun betekenis .
Het geheel verloopt in quizvorm. Connie kan smakelijk vertellen en enige hilariteit zal niet ontbreken.

U bent van harte uitgenodigd om deze avond bij te wonen. De lezing is gratis voor leden. Niet-leden betalen EUR 3,00. Koffie/thee/drankjes komen voor eigen rekening.

- **12 oktober 2016:** Lezing door de heer Mouthaan over de Middenstand
  I.s.m. Ouderensoos Nieuwpoort- Langerak
  Aanvang: 14.30- 16.30 uur
  Locatie: Vijverhof, Nieuwpoort
  Entree: gratis, koffie voor eigen rekening

- **Oktober:** in het kader van "Maand van de geschiedenis", activiteit voor kinderen. **Datum en tijd volgt nog!**

- **14 december**: Kaarsjesavond, georganiseerd door Stichting Vestingstad
  Aanvang: 19.00-21.00 uur

Afgelopen periode binnen gekomen

- Ria v.d. Velden-Bohré: kinderbevrijdingsrokje, vlag, wapen van Groot-Ammers, kledinghanger, foto's, rouw- trouw en geboortekaarten.
- Wil de Bondt: maaslap en twee proeflapjes, doodshemden.
- Janny de Zeeuw: Oorkonde Rode Kruis.
- Marja Korevaar: kinderkledinghangers.
- Dinie den Butter: patroon- en tekenboek.
- Albert den Besten: roskam.
- Janny van Loon: plakboek brandweer van Dirk van Loon, foto Juffrouw Lelieveld, tegeltje 1976 zangkoor Ned.Bond Plattelandsvrouwen.
- A.den Hartog: jute zak dijkbewaking 1954.
- Ons Voorgeslacht Delft: gemeentegids Langerak 1935.
- Hist.Ver.Binnenwaard: boekje De Muizenkoning, persoonsbewijs J.van Rijsbergen, distributiebonnen, ontvangstbewijs bonnen Winkeliers.
- Via Koen van't Hoog: brandweer spuitmond afkomstig van Dirk Schakel.
- Stijnie en Arja van Beuzekom: boekjes Atlas snijmethode zelfonderricht gebruikt door kleermaker Adriaan van Beuzekom.
- Foto 40 jarig huwelijk A.Terlouw-G.Rietveld.
- Dik Otte: draadgereedschappen voor de loodgieter.

- Henny Kortelever: foto van de Muziekver.Groot-Ammers voor de Platanen.
- Mevr. de Vos: schoolschriftje, aanzichtkaarten kerk Groot-Ammers, 9 damast servetten
- Pick Up met diverse 78 toerenplaten

Allen hartelijk dank!

Bijzondere aanwinsten

In de afgelopen maanden kregen we weer allerlei leuke aanwinsten voor onze collectie.
Een paar bijzondere willen wij even speciaal vermelden.

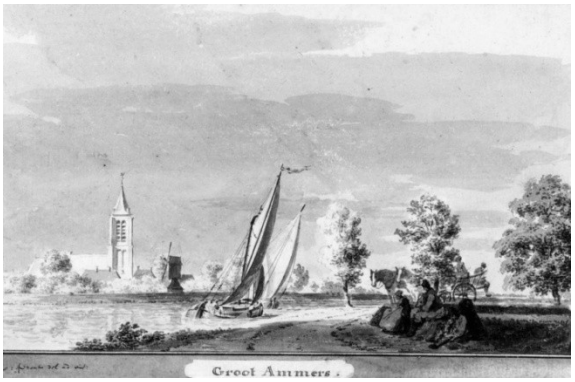

1. Deze fraaie foto met de afbeelding van de kerk in Groot-Ammers rond 1720 kregen wij van de heer Th Janse. Het is een foto van een tekening – pen in bruin, penseel bruin gewassen.
De kerk in Groot-Ammers is rond 1450 gebouwd en er waren tot nu toe geen tekeningen of schilderijen bewaard gebleven. Dit kerkgebouw had een lang smal koor. In 1856 was de ze kerk zo in verval geraakt en men besloot de kerk af te breken en een nieuwe (huidige) kerk te bouwen het 6 m. lange koor werd toen ingekort.

2. Uit de nalatenschap van Aart Brandwijk kregen we deze bijzondere archeologische vondst.
Toen hij jaren geleden de kelder van zijn boerderij Gelkenes 55 vergrootte, kwam deze steen te voorschijn. Aan de bovenzijde zijn 4 gleuven ingeslepen, waardoor de steen heel goed met de hand is vast te houden. Wij vragen ons nog steeds af waar deze steen voor diende. Deze vraag in het blad van de archeologische werkgroep Lek en Merwede leverde geen antwoord op.

3. Uit de nalatenschap van Gerrit Stigter kregen we deze prent.
Die werd op zijn trouwdag 28 -08-1947 aangeboden door de gemeenteraad van Nieuwpoort.
Met als opschrift:
" hoe motte we er komme
Zei van Ommeren"

Wie weet meer van deze prent? Wie staan er op? Door wie getekend?